

Urbán László?

– Hosszú időt töltöttél a Könyvtári Intézet elődjénél, a Könyvtártudományi és Módszertani Központnál, a KMK-nál. Mégpedig előbb a hálózatfejlesztési, majd ennek megszűntével az oktatási és módszertani osztályon. Úgy tudom, mindkét helyen könyvtárépítészeti tanácsadóként. Miként összegezted magadban ezt az időszakot?

– 1960-ban voltam pályakezdő egy kutatóintézeti könyvtárban, és egyetlen külsőként a díjazottak között voltam az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) *Új otthonunk a budai várban* című pályázatán. Az Országos Könyvtárügyi Tanács keretében alakult egy építési szakbizottság, bevettek „bedolgozónak”. Minden héten volt egy szabadnapom, amit akkor még le kellett dolgozni, például szombati ügyelet vállalásával.

Első kiküldetésem úti célja a szombathelyi megyei könyvtár volt, ahonnan egy nagy fekete autóval vittek ki a határsávba. Az akkor éppen árult kőszegi zsinagógát néztük meg olyan szempontból, miként lehetne átalakítani városi könyvtárrá. Akkor még voltak belföldi repülőjáratok, de a nagy köd miatt lecsúsztam erről az élvezetről.

Amikor átvettek a KMK-ba (1962 végén) a statisztika felelőse lettem. Akkoriban építésszel is bővült a stáb. Eleinte Szabados László dolgozott itt, de hamarosan rangosabb feladatokat talált a

KÖZTI-nél. Azután Sebő Ferenc volt az ügyeletes építész szakember, de ő is talált élvezhetőbb feladatot. Így maradt rám, az amatőrre a marsallbot. Eleinte örökösen helyettesítettem, később megtetstet. Élveztem, tényleg. Negyven év lett belőle.

– Mely könyvtárak építésében, felújításában vagy korszerűsítésében volt részed abban az időben?

– Egyszer megkíséreltem listába írni a „referenciáimat”. Akkor száznegyvenre jött ki a megvalósult tervek száma. (Az elvetélteket kár lett volna számlálni.) Volt, amibe csak itt-ott beleszólhattam, volt, amit mások rendeztek be az én terveim alapján sorozatban gyártott bútorokkal, és volt olyan, amit mások bútoraival én... Az „én” persze idézőjelben értendő. Minden munka sok-sok ember közreműködését feltételezi, amiben volt jó is, meg rengeteg megalkuvás is. Minél rangosabb volt a felelős tervező, annál több a megalkuvás. A tudományok doktora és állami díjas sztár tervező segédeivel nehéz volt megértetni, hogy annyi és olyan lámpa, ami hangulatos világítást ad egy exkluzív szálloda halljában, kevés lesz a magas állványok között.

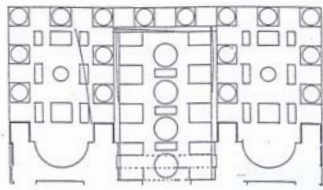
– A könyvtárépítés aktualitásain túl egyéb témák is izgattak, pl. Mátyás könyvtárának otthona, vagy a Stonehenge. Mi lett ezek sorsa? Vitatták, vagy elmentek mellette?

– Elmentek. Persze, érthető. Más nyelven beszéltem.

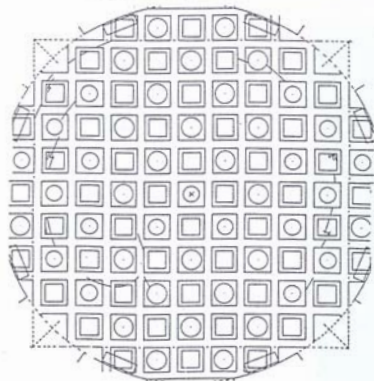
Ötvenhat őszen elhatároztam, csak olyat fogok leírni, ami számokkal (vagy rajzokkal, fotókkal) igazolható. De a bölcsészek a számokat átugorják. Egy dolgozatomat – segítséget kérve – átadtam egy legilletékesebbnek vélt egyetemi tanárnak. Leveléből idéznék: „Bölcsészként ... többszöri nekirugaszkodás után sem tudtam az ön bravúros természettudományos számításait megérteni ...” Ez volt az alibi, hogy a többit se kelljen mérlegelni. A „bravúr” egy feltételezett gúla magassága volt az alaplap méreteiből következtetve, valamint egy osztás eredménye: $13 : 147 = 0,088 = \text{tg } 5^\circ$. Aláírás: Dr. phil. habil ... DSc, szóval „kis és nagy doktor”. (A Liliomfi gyám-doktorát juttatta eszembe: „juris utrisque sed non philisophiae doktor!”)

A PANTHEON

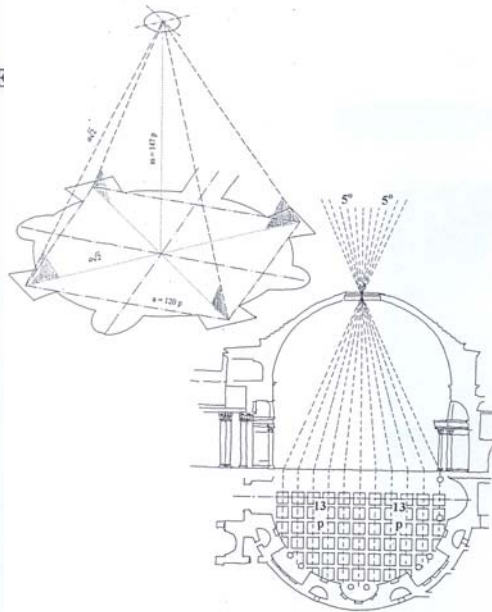
IDŐSZÁMÍTÁSUNK SZEGLETKÖVE

JELEK A PAVIMENTUMBAN

URBÁN LÁSZLÓ
BUDAPEST
2007

Jobbra fent: a „feltételezett gúla”, alul: a nemzeti könyvtár makettje. A túloldalon: nagykovácsi könyvtárbelsők – rendezvényhez a háttérbe tolató polcrendszerrel

De azért javíthatatlan vagyok. Várkonyi Nándor könyvének egy fél mondatával bekaptam a horgot. Lábjegyzetet akartam írni hozzá. Öt év alatt negyven oldal lett belőle (l. fent).

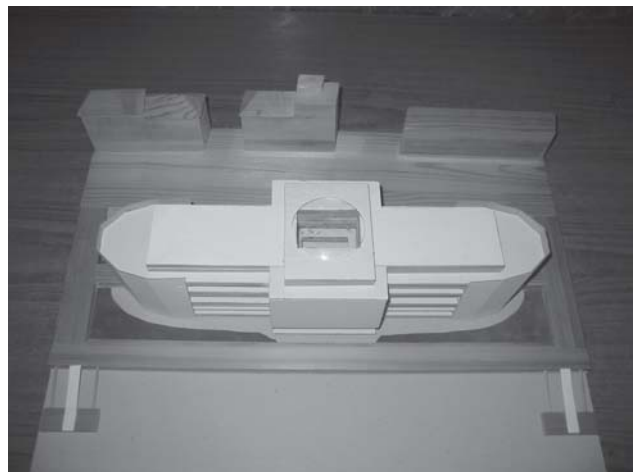
Téged biztosan érdekel: összefüggést találtam a római Pantheon furcsaságainak egy része és a világ valamennyi számítógépének „belső ketyegése” között. A dátumkezelésre gondolok.

– *Elégedetten tekintesz vissza aktív éveidre, vagy munkál benned elégedetlenség?*

– Aktív évek? Jobb lett volna rögtön nyugdíjasként kezdeni, most nem kellene a mérlegben számot vetni velük. Nagyon felemás az eredmény. Van, amiért hálás vagyok sokaknak, de sebeket is kaptam, emlékezeteseket. Persze, lehettem ezekben én (is) a hibás.

– *Rosszul fogalmaztam az imént, hiszen tudom, hogy most is dolgozol. Milyen munkáid voltak mostanában?*

– Igen, voltak, vannak rutinfeladataim is, amelyek segítenek a földön járni. Az utóbbi három évet a Corvinus Egyetem könyvtárának alakítása tette emlékezetessé. Ötezer négyzetméteren hatszáz férőhely, tizenhat kilométer polc. Sajnos, a beruházások keretében az adószedők és a kivitelezők kapzsísága, másfelől a pénzgazdák zsugorisága kibékíthetetlen ellentétben áll. Az eredmény: bútorok, amelyek korábban jók voltak, silányabbak lettek.

Voltak apróbb munkáim is Kiskunfélegyházán, Nagykovácsiban. A Kaposvári Egyetem új épületében a beköltözés előtt derült ki, hogy a sok baba között elvesztek a könyvvállványokra vonatkozó adatok. Így nem is terveztek egyet sem. Siófokon az egykori kormányzó úr családjának kedvelt nyaralóját alakítottuk át a Kodolányi Főiskola hallgatóinak. Dobogókőn lelkigyakorlatokat szolgáló gyűjtemény bútorait telepítettük (s. k.!) Kádár János és felesége, Mariska utolsó hálószobájába.

– *A Könyvtörténeti és Könyvtártudományi Szakkönyvtár őriz egy makettet. Ez a te munkád, a nemzeti könyvtárnak a közraktárak helyén elképzelt új épülettömbje. Kérésre készült, vagy csak eljátszottál a gondolattal?*

– Szolgálati úton jártam többször is az NDK-ban, Leningrádban, a Lenin Könyvtárban, Csernobil után rögtön meghívtak Kijevbe is. Saját pénzből mindig ellenkező irányban indultam el. Három könyvtárat javasolnék úti célul annak, aki véletlenül arra jár, ne menjen el mellettük.

A csehországi Eger közelében, de a német oldalon található Waldsassen, amely példa arra, hogy a barokk pompában is lehet otthonosat alkotni, ha a szobrász az eszmények és vértanúk helyett gyarló embereket idéz, megbocsátó, szelíd humorral. Egy hetvenkedő katonát, egy piperkőcöt, egy sunyit, egy cselszövőt stb., és hát – figyelmeztetés! – egy elhunyt vénembert is.

Sienában, a duomo baloldali mellékhajójában nem szabad elmenni egy ajtót észrevétlen hagyva. Faragott kőkerete a Budapest Történelmi Múzeum pincéjének kincseit kelti életre. Mögötte a Libreria Piccolomini segít megsejteni, milyen lehetett már huszonöt év-

– Kiírtak egy pályázatot, amelyre bárki bármilyen ötlettel benevezhetett, csak legyen valami köze a Duna-parthoz. Kitaláltam a „Géniuszhajóját”. Sokaknak tetszett, csak a zsűrinek nem. Díjaztak egy liftaknát, amely a Rudastól indulva szállítaná a Citadellába a turistákat. Egy műszigetet a Margit sziget elé. Nem kőből, pontonhajókból. Multifunkciósat. Vagyis, senki sem tudta, minek. Most ilyen multifunkciós lesz a közraktárak három megmaradt barakkja, üvegházzal tupírozva.

– *Mit üzennél a szakmának?*

vel előtte Mátyás könyvtárának pompája.

Aki pedig Ravenna mozaikjai között találkozott egy másfélezer éves könyvszekrényke emlékképével (az utolsó római anyacsászárnő korporsója fölött), tegyen kitérőt Cesena felé is. Mielőtt a városi könyvtárban keresné a szakmai emlékeket, vegyen egy szál virágot, és a bibliofilia meghaladhatatlan magassága előtt tisztelegve helyezze el az öt és fél évszázados könyvtárterem rózsablaka és az építető Novella gróf exedrája alatt, örök nyugodalmáért szólva: dona ei, Domine! Et lux perpetua ... (F. L.)